

ANY V.

REUS, 15 D'AGOST DE 1924

NUM. 110.

❁ ..... ❁ ..... ❁ ..... ❁

REVISTA DEL CENTRE DE LECTURA no havia vist la llum quan la Secció de Literatura i Idiomes inaugurava la Galeria de Reusencs Il·lustres, en el mes de Novembre de l'any 1915; i, cau de plé dins de la seva tasca el publicar en ses planes les biografies dels fills preclars de la ciutat que foren llegides en els solemnes actes de col·locació de llurs retrats a la «Galeria» del nostre CENTRE. Començarem avui per la

BIOGRAFIA DEL DR. PERE MATA I FONTANET

llegida per son autor PERE BARRUFET I PUIG en l'acte de la col·locació del retrat del sabi metge en la Galeria de Reusencs Il·lustres del CENTRE DE LECTURA, celebrat en la nit del 27 de Novembre de 1915.

ENCISADORES DAMES REUSENQUES :
EXCEL·LENTÍSSIMA CORPORACIÓ
SENYORS

Si gojoses, com a honorífiques distincions hi ha, que puguin donar esclat als sentiments de gratitud, cap com la d'ésser el legit siguent metge i fill de Reus, per a mantindre l'atenció d'una concurrència de bons patriotes, amb el record de les gestes que caracteritzaren la personalitat del gran reusenc del segle XIX, el Dr. Pere Mata i Fontanet, en la solemnitat d'aquest hermós acte d'homenatge a les pàtries glories, plausiblement organitzat per la Secció de Literatura i Idiomes de nostre CENTRE DE LECTURA.

Emprò com no hi ha equivalència de poder i distinció, en el present cas en resultarà sens dubte mermada la gloria del Dr. Mata, ja que per a ser mostrada en tot son esplendor, caldria una privilegiada paraula, i no una senzilla voluntat, vibrant sí, en l'entusiasme de treball, emprò amb mancament dels atributs de la suficiència i dels ornaments del bell parlar.

¡Que en l'emotiu sentiment d'immensa veneració al Dr. Mata, que en eixos instants es àrbitre dels batecs del cor d'un reusenc amarat de patriotisme, hi trobi la

Junta de la Secció de Literatura i Idiomes, la correspondència d'agraïment a l'inmerescuda distinció, i atenuant motiu d'indulgència, l'auditoril

Diu textualment en la que fou propia llengua del sabi, la pel temps daurada fulla que atresora la fe de filiació reusenca del Dr. Mata :

«*Dia catorse Juniol de mil vuitcents y onze : en las Fonts Baptismals de la Iglesia Parroquial de Sant Pere de Reus, Arquebisbat de Tarragona, per mi Manuel Gili, Vicari de dita Iglesia, fonch solemnement batejat Pere, Jaume, Joseph, nat air a dos quarts de quatre de la tarde, fill del Doctor en Medicina Pere Mata, de Vilallonga, y de Rosa Fontanet de las Borjas de Urgel, conyugues. Padrins Jaume Vansina, Quinquillaire de Santa Catharina Vansonieri, Italia, y Maria Vansina y Mora, de Vilallonga. Avisats de doctrina y parentiu. —Manuel Gili, Vicari.*

Siguent hereditaries com la fesomia, les belles qualitats i aptituts, res te d'extraordinari que un honrat metge de talent i un patriota a qui l'exaltació d'idees havia ocasionat els disgusts de la persecució, fos el pare d'un altre metge amb igual nom, eminent en sa professió, actiu en política lliberal, filòsof notable, bon orador, crític, novel·lista, sincer fins al sacrifici, bondadós sempre, treballador en salut i estant malalt, honrat fins a morir pobre.

Acabats amb brillant expedient els estudis a Reus dels quatre anys de Filosofia equivalents als de l'actual Batxillerat, Pere Mata cursà a Tarragona dos anys d'Humanitats, tenint per mestre al conegut pare Caixal, bisbe d'Urgell, a quin credo doctrinari no's pogué enmotillar el fogós pensament animat d'ansies deslliuradores de nostre fill il·lustre.

Amb aquesta preparació, i dibuixant-se-li el temperament inquiet que l'havia de caracteritzar, anà a Barcelona en Mata per a adquirir en la reputada Facultat mèdica catalana, els coneixements de la carrera de metge, que logrà amb gran profit, com ho

prova el fet de guanyar per oposició al terme dels estudis, l'únic premi que aleshores se podia concedir.

Durant sa vida escolar, en Mata esmersà ja immenses energies en la propaganda de sos ideals de política lliberal : en la premsa, al casino, en la tertulia i al carrer, feia sentir la veu de son apostolat de doctrines renovadores, que com a tals havien de sofrir el retop de les contraries imperants, arrelades amb la força de la tradició i els interessos creats : d'aquí que el jove orador i periodista, hagués de ser víctima sovint, de persecucions, venjances, calumnies i demés actes d'odi dels que no s'avenien a les prédiques i actes de la doctrina de llibertat del pensament.

Reflexa bé el temperament d'En Mata, el fet de trobar-se varies vegades compromés en els freqüents moviments de revolta contemporanis. A conseqüència d'això, estigué empresonat en un vaixell de guerra, que devia deportarlo a Filipines; i en 1837 després de la sublevació del 4 de Maig, per a lliurar-se de la persecució governativa, hagué de cercar refugi amb altres companys de causa, en un vaixell francès que'ls conduí a Tolón, d'aont passà l'il·lustre jove metge, a Marsella, i més tart a Montpel·lier, per a dedicar-se al estudi, fent-se prompte mereixedor del nomenament de soci del *Cercle Medical*.

Al retornar a Espanya en Abril de 1838, establí sa residència en la ciutat nativa, fent-hi ben poca estada, ja que ben prompte fou empresonat a Tarragona, en companyia de son amic Pere Soriguera que fallí en el calabós.

Sortit de la presó per a anar al desterro, en Mata s'encaminà a París, on visqué dos anys nodrint sa privilegiada intel·ligència amb les ensenyances de la càtedra i la clínica, i guanyant el pà de l'existència per ell i per a l'estimada dama espanyola amb qui acabava de casar-se, amb els pocs remuneradors fruits de la ploma, escrivint obres diverses, acabant la novela *El Poeta y el Banquero* i tra-

duint la científica titolada *Secretos de la Naturaleza*.

Amb el triomf de la revolució de 1840, en Mata pogué retornar a la patria, essent alcalde de Reus a començos de l'any següent i establint-se després a Barcelona, d'aont fou també alcalde i més tart diputat d'oposició; deixant com a record del seu pas per l'alcaldia de la comtal ciutat, la fundació de 12 escoles; i contribuint al avenç científic de Barcelona, amb l'instauració d'una *Societat mèdic-quirúrgica*.

Després de la legislatura de 1842, en que desempenyà el càrrec de secretari del Congrés, traslladà en Mata son domicili a Madrid, vivint-hi al principi amb el producte de sos escrits, entre ells *La Historia de la música* i *El Panorama espanyol*.

Als qui més interessants son els moviments científics, que'ls embats de la vida política, es des d'aquesta època quan se comença a veure el gran valor de la personalitat d'en Mata, que als 32 anys de sa edat, exercint el càrrec d'oficial primer en la *Direcció d'Estudis*, (que aleshores era dependència del Ministeri de Foment del Regne), redactà son *Plan d'ensenyança de les Ciències mèdiques*, que fou llei segons la «Gaceta» del primer d'Octubre de 1843.

Reforma legislativa de l'ensenyança de Medicina a Espanya fou aquesta, a la que, com a inspirada per l'avençat pensament d'en Mata, caracteritzava un alt esperit de progrés i modernització, que si de moment aixecà violències de protesta, acabà per imposar-se en benefici del bon nom de la cultura espanyola.

Lograda l'implantació de son plan reformador, ben aviat dimití el sabi metge reusenc el càrrec administratiu que desempenyava, per a ocupar una de les càtedres per ell instaurades; per a possessionar-se del honorós càrrec, que ben merescut tenia, de primer professor espanyol de Medicina Legal i Toxicologia, en la mèdica Facultat madrilenya.

Honor aquest, que si de moment li volien regatejar l'enveja i l'impotència d'al-

guns esperits mesquins, ben prompte rebé la pública consagració de la cada any més nombrosa concurrència, no ja d'alumnes, sinó de professors que acudia a l'aula del Doctor Mata a gaudir de les explicacions del gran mestre en la nova ciència que tants bons serveis havia de prodigar a l'administració de Justícia.

Es aquesta càtedra la que universalitzà el nom del Doctor Mata, ja que ella inspirava la publicació de son *Tractat de Medicina Legal i Toxicologia*, primera, i encar avui única obra espanyola d'aquesta naturalesa, de la que ja en vida de l'autor se'n publicaren 5 edicions, successivament reformades al compàs del avenç; la quinta, arreglada a la legislació vigent i amb l'addició del nou capítol tractant dels segurs sobre la vida.... corretgida amb les dificultats de la paràlisis dreta que patia l'autor.

Amb els honors de monument científic nacional, es considerada l'obra toxicològica del Doctor Mata. Estancada en les passivitats del classicisme, no havia donat la Medicina espanyola cap mostra d'incorporació la nova branca científica a la que el mahonés Orfila tant de vigor estava donant a París amb la sava de son reconegut talent, quan el sabi reusenc publicà la primera edició de sa obra que meresqué la glòria de la traducció a diverses llengües estrangeres, i la recompensa del premi del Govern espanyol sentit el Consell d'Instrucció Pública.

Difícil per l'abundància, se fà la recopilació dels actes de la intensiva vida científic-literaria del Doctor Mata, a partir dels 32 anys de sa edat, en que fou investit amb l'honrosa toga del professorat de l'Hospital de Sant Carles; el temps que destinava a la càtedra, pot dir-se que'l prenia al de sa ploma mai vaborosa i a les llargues hores dedicades a la tribuna: la vida del nostre sabi era un desdoblament en infinitat d'existències d'activitat contínua: per a ell no devia existir el repós.

Unes voltes ocupava l'atenció d'escullit auditori en l'*Acadèmia d'Esculapi*, prepa-

rant el curs d'*Art d'auxiliar la memòria* que durant dos anys sostingué en son propi domicili, publicant al ensems les lliçons en el «Manual de Mnemotècnia».

Quan no aquí, era al Ateneo de Madrid endinsant-se en els laberintges de la investigació frenològica, o propagant les utilitats d'una llengua universal inventada per D. Bonifaci Ochando.

Amb una perseverància sols compatible amb sa feconditat literària, sostenia quasi sol la publicació de la revista científica per ell fundada: «La Facultat».

En altra ocasió, armat de sos innats recursos d'oratoria florida, enèrgica i convincent, refutava victoriosament la doctrina d'Hanneman defensada pels millors i més eloqüents deixebles, en memorable sessió celebrada en l'*Acadèmia mèdic-quirúrgica* de que fou president reel·legit, i de quin acte n'es record la publicació de l'obra *Exámen crítico de la homeopatía*.

Los trabucaires del Pirineo o el idiota, *Los moros del Riff*, *La campana del terror* o *Las visperas sicilianas* y *La monja enterrada en vida* o *El convento de San Plácido* son els títols de noveles publicades en dos anys per l'afamat autor de *Las amazonas*.

Es cap a últims de la sexta dècada del seu segle, quan el Doctor Mata té guanyada la fama de filosof, divulgant amb sa tasca professoral els coneixements de la Filosofia i sa història, cosa ben rara fins aleshores entre la classe mèdica. Esperit saturat d'amor patri, i dotat de gran força impulsora, arriba el Doctor Mata a sentar els fonaments d'una Filosofia patria, en sa obra *Doctrina mèdica filosòfica española*, on hi condensa el sabi autor l'essència de sos discursos pronunciats en la Reial Acadèmia de Medicina sobre la doctrina hipocràtica, en aquella sèrie d'històriques sessions en que ell quasi sol, hagué de sostenir una titànica lluita amb la majoria dels acadèmics, representants d'una veneració, fossilitzada de tant secular, i perniciosa per estacionària, envers la augusta figura

d'Hipòcrates, el sant intangible dels metges espanyols d'aleshores.

Calia el valor genial del Doctor Mata, per a fer la necessària bretxa en la crosta de la tradició i les preocupacions, per a donar pas a les vivificadores corrents de la observació lògica i l'experiència reflexionada, necessàries per a modernitzar la Medicina espanyola, que vivia la misèrrima vida d'opressió.

Immensa gratitud doncs, deuen al gran mestre reusenc les actuals generacions mèdiques espanyoles, ja que si han rebut les ensenyances de la Medicina en un ambient de llibertat enaltidora, en bona part ho deuen al esforç del Doctor Mata en aquelles èpoques d'imposició i quietisme anteriors a la segona meitat del segle XIX.

Si amb lo ressenyat no n'hi ha prou per a sentar fama d'enciclopedista, al Dr. Mata li donaria l'ésser autor de les obres següents: *De la experimentación fisiológica como prueba pericial en los casos de envenenamiento*.—*Sinopsis fisiológica de la Química*.—*Criterio médico-psicológico para el diagnóstico diferencial de la pasión y la locura*.—*De la libertad moral o libre albedrío*.—*Curso de la lengua universal*.—*Tratados de la razón humana en el estado de salud, en los estados intermedios, y enferma*.—*Compendio de Psicología*.—*Refutación del contagio epidémico*.—*Reflexiones sobre la gripe*.—*Aforismos de Toxicología*.—*Refundición de la recreación fisiológica y cartas psico-matemáticas del P. Almeida*.

Son obres poètiques del Doctor Mata: *Fotografías íntimas* (publicades estant malalt l'autor) *Al pueblo de Madrid* i *Gloria y Martirio*, poemes; aquest últim dedicat al poble i milícia nacional de Reus.

Dintre les complexes manifestacions del fecond talent, hi sorgien de continuu les explosions de la bondad que atresorava el gran cor del Doctor Mata: el carinyo de l'amistat l'alentava en els infortunis, i li era reconfortador bàlsem en les tortures de sos quatre anys de malaltia: la paternal

estima en que tenia a l'element escolar, l'indueia a organitzar ja en 1845 la *Societat de socors mútuus d'alumnes mèdic-quirúrgians*, en front del perill de no poguer suportar degudament les contingències d'una malaltia, multitud d'alumnes practicants del Hospital General, que havien de viurer amb les estretors d'un sou de dos rais diaris.

Ben correspost li era al mestre el gran carinyo professat als escolars. Patentisa això, el fet que anyalment se repetia, de resultar insuficient l'aula del Dr. Mata, per a enquirir-s'hi el darrer dia de curs, el gran estol d'escolars i professors que acudien a sentir les dolces frases de vibranta veu del mestre, en el moment de despedir-se dels que durant el curs que finia havien sigut sos fills d'instrucció, i anaven a entrar amb les energies de la joventut, en la nova vida, amb més dificultats que goig, del exercici de la professió mèdica: sentenciosos consells, i carinyoses advertencies, que despertaven llàgrimes de pur afecte, anticipaven sempre la terminació del conmovedor acte, que sols un any durant el professorat de Dr. Mata hagué de abreviar-se: eren les circumstàncies polítiques imperants en l'any 1867, qui motivà que la consabuda festa escolar quedés reduïda a l'expressió de les paraules, que retraten de cos enter el temperament del Dr. Mata amb tot i els seus 56 anys: «¡No hi ha llibertat! les intel·ligències estan oprimides, i el carinyo que vos professo, no vos el puc significar: noteu-ho bé, entre vosaltres hi han esbirros, i això ens ofén. Amb tot, demà moriré; aneu a ma tomba i d'entre'ls poros del marbre fret, sentireu la paraula santa de ¡Visca la llibertat!».

Res té doncs d'estrany, que qui en circumstàncies com les de aquella època aixís parlava, el Dr. Mata, fos redactor-cap del periòdic «El Universal» i prengué activa part en la revolució septembrina del 68.

Fou en aquestos temps quan el Doctor Mata sigué el legit diputat a Corts per Reus junt amb D. Joan Prim, D. Salustia

Olózaga i D. Frederic Gomis; es a dir amb dos il·lustres reusencs per companys, dels 4 de la circumscripció.

Posteriorment, regnant D. Amadeo de Saboya, fou nomenat el Doctor Mata, Governador de Madrid, senador, i ministre del Tribunal de comptes quan desempenyaba el deganat de la Facultat de Medicina de Madrid.

En 5 de Juliol de 1872, havent-hi de ministre de Foment D. Josep Echegaray, fou concedida al il·lustre reusenc la Gran Creu de la Orde Civil de Maria Victòria.

En la plena salut necessaria per a la vida de treball que portava, visqué el Doctor Mata, fins que a l'edat de prop de 62 anys, sofrí un atac de feridura que li deixà paralytat el costat dret fins a la mort, ocorreguda en 27 de Maig de 1877 en brassos del seu deixeble, el Doctor Josep M.ª Esquerdo, que en la sessió extraordinària celebrada en honor del Doctor Mata per la Acadèmia Mèdic-Quirúrgic Espanyola, descriu les tortures dels quatre anys de malaltia de son venerat mestre, amb les brillants frases següents, transcrites en la mateixa llengua amb que foren pronunciades, per a no alterar cap harmonia:

«Trasladaos conmigo a la calle de Cervantes, núm. 2. ¡Qué singular coincidencial ¡En aquella casa vivieron Cervantes y Mata! ¡Una sola casa contener las dos figuras más grandes de nuestra patria! ¡Mentira parece que tanta gloria quepa en tan pequeño espacio! : y ¿como tan singular fenómeno? ¿Por qué? Porque la gloria como la luz, no ocupa espacio.

«Retroceded conmigo, repito, al 21 de Abril de 1873. Entrada la noche en un gabinete de la casa, retirado del bullicio y en ademán de dejar la pluma, se ve un hombre de unos sesenta años, de estatura regular, complexión fornida, de hermosa cabeza, poblada y rizosa barba; la majestad de aquella fisonomía nos recuerda los retratos que el inimitable pincel de Ticiano nos legó de sus contemporáneos: el

color de su tez, es prenda de larga vida. Este hombre se acuesta tranquilo, porque había terminado su *Eloisa y Abelardo*, y duerme con sosiego, porque había concebido el plan de una nueva obra que no llegó a bosquejar. ¡Que dulce es el sueño del que ha llenado sus deberes! Despierta a las dos de la madrugada, y nota que giran en torno suyo los objetos, que le es difícil la palabra, y que el brazo derecho y pierna están inmóviles; pero no que se nuble aquella inteligencia; ¡porque la enfermedad fué más justa que los hombres; no quiso negarle lo que los hombres le habían negado! La enfermedad al invadir la inteligencia, quedó aterrada ante tanta sublimidad y grandeza, y retrocedió con espanto... para no mancillarla. Mata no ha perdido su razón hasta sus últimos momentos: su razón subsistió, porque necesitaba reflejar aquella alma noble y generosa, aquel corazón sencillo y denodado.»

«¡Quién lo imaginara! Aquel hombre, desde ese instante queda sin poder articular distintamente las palabras; aquel hombre que no puede ya escribir con la mano con que escribió tantos libros que llenaran un estante igual al testero de esta sala, tuvo que aprender a escribir cual pudiera hacerlo un niño, y hasta hubo de aprender a redactar: no lo creeréis, y es verdad. Acostumbrado toda su vida a escribir a medida que iba pensando, cuando tuvo que dictar, se encontró con una novedad tal, que le era difícil, embarazoso, torpe el redactar, hasta que se habituó. ¡Redactar él, cuando era un tren exprés a gran velocidad y forzada la máquina!»

«Nuestro maestro ya no podía andar sin arrastrar la pierna; una constante pesadilla le causaba gran aflicción; el no ir al Retiro, en donde tenía en cada árbol un confidente íntimo de sus pesares.»

«Otro, el mayor de sus tormentos, me lo decía muchas veces: «ya que me está vedado cultivar la ciencia, que fué el amor de mis amores, al menos cultive la amistad, que es la ciencia de las ciencias.»

«La melancolía devoraba su alma; porque habéis de saber que, aunque expansivo, decididor y ocurrente en sociedad, era triste y melancólico en el retiro de su despacho, en la soledad de su gabinete; verdad que la melancolía es el sello de los grandes hombres, el contraste que acredita su calidad. Pascal, Byron, Hume, Petrarca, Gall, Pinel, Shakespeare, López y otros tantos insignes varones vinieron para llorar ellos solos, las amargas de la humanidad entera.»

«En esta situación le invade un nuevo padecimiento; y, a pesar de su gran inteligencia, no preveyó que pusiera fin a sus días; haciale temer el haber fallecido su padre de la misma dolencia, una disenteria crónica: y con Mata, no reza aquello de que entre un hombre grande y su hijo, no resulta más relación que la fé de bautismo. Mata fué fundido en el crisol de los grandes hombres; en Mata, el talento, la honradez y amor a la libertad, le son solariegos; su padre fué un gran pensador, un honrado médico y un patriota cuya exaltación de ideas le atrajo muchas persecuciones.»

«Pues bien; se presenta esta enfermedad; la mira con cariño, la saluda como el Angel tutelar que iba a defenderle de la apoplejía, verdad incontrovertible: ¡pero, ay! que arrebatava al derrame aquella víctima, para ella devorarle! El mal crece con porfidiada insistencia: uno de sus síntomas en ocasiones le desespera; el dolor, le arranca ayes que nos dislaceran, y una mañana, el 27 de este mes, muy temprano voy a visitarle y le encuentro alegre, si cabe en su estado, placentero, con indecible bienestar. Parecía que le habían dado alguna gran nueva, que había obtenido un venturoso éxito. ¡Ah señores! y lo que acontecía es, que nuestro maestro conoció su próximo fin y saludaba a la muerte como su mejor aliado: veía en ella su único consuelo; todos los actos y todas sus palabras lo revelaban elocuentemente; tenía de ello convicción profunda, y quería despedirse de este valle de lágrimas sin verter-

las, y de este mundo, de este mundo de la liviandad y del error, emitiendo conceptos; pero, ¡qué bellos, qué profundos! No le alcanzarán al común de las gentes. ¡Y es que Mata fué como el sol, que aún en sus últimos rayos alumbraba más que los otros astros.»

Les mortals despulles del Doctor Mata son guardades en el fossar de la Patriarcal de Madrid.

El cadavre del genial mestre, fou embalsamat pels Doctors Esquerdo, Herberos, Espina y Capo, y Laburu, firmant l'acta com a testimonis els Doctors Elecia y Lapuente.

En l'acte de sa conducció al sagrat lloc del etern repós, foren tans els que's disputaven el dret a portar les cintes del fétrete, que hi hagué necessitat de fer la següent designació de representants: Dr. Castelo per la Reial Acadèmia de Medicina; Doctor Galdo, per l'Acadèmia Mèdic-Quirúrgica Espanyola; Dr. Anguinaga, per l'Hospital Provincial; Dr. Andradas, per l'Hospital de la Princesa; Dr. Méndez Ugalde, per la Beneficència Municipal; Dr. León y Luque, pel cós de metges forenses; Doctor Tejada y España i el Dr. San Román, per la premsa mèdica; Dr. Blanco per la classe farmacèutica; Sr. Tolosa Navarro, pels estudiants de Medicina; Dr. Vinaja en representació de la professió lliure. Al passar la fúnebre comitiva pel davant de la Facultat de Medicina, s'hi ajuntà un nodridíssim estol d'estudiants portant una corona de pensaments.

Al arribar a la fúnebre morada, fou closa la tomba del Dr. Mata, pel il·lustre Doctor Esquerdo amb la seva emoció transfigurada en la següent paraula:

.....«Estas lágrimas que aquí veis, no brotan de mis ojos; el hombre no llora;

surgen del corazón: ¡que unidas a las vuestras, al evaporarse, formen nubes allá en el cielo, para que sobre ellas se asiente la bella figura del gran filósofo, la magestad del Dr. Mata!!!»

Si la ciutat nadiua no ha perpetuat encara amb el degut bronze la memoria d'un dels primers fills il·lustres, venera en canvi al Dr. Mata amb el justificat orgull del dir-se els reusencs, compatricis del sabi.

Tribut de ben reusenca veneració, fou el nomenament de «soci honorari» d'aquest CENTRE, en sessió de 24 de Setembre de 1861; el títol de quina distinció, recullí en persona el Dr. Mata en memorable reunió extraordinària, convocada amb motiu de la visita del homenatjat.

Exteriorització d'afecte patri al Dr. Mata, son els complimentats acords de 28 de Novembre de 1882, presos a proposta del regidor Francisco Valero Llagostera, de canviar pel de Mata l'anterior nom del passeig de Seminaris, i d'emplassar en la sala de la primera autoritat de Reus una làpida amb daurades lletres que recorden les excelsituts del paísà il·lustre.

Monument de glorificació al venerat compatrici, es la superba edificació, obra del genial arquitecte Domenech, que destinada a tractament de malalties mentals i nervioses porta el nom d'«Institut Pere Mata» avui presidit son consell directiu pel reputat metge Dr. Ricard Mata, nebot del sabi venerat.

En fi, expressiu d'admiració i afecte del nostre poble al sabi metge, es l'hermós acte que s'està celebrant, i sobretot la benvolença i atenció d'aquesta lluïda concurrencia, mereixedora de millor paraula que'ls hagués ressenyat les glories del mes genial dels reusencs il·lustres, del nostre sabi Dr. Mata.

HE DIT

